Stuk **1880** (2003-2004) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

17 oktober 2003

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Carlo Daelman en Jan Roegiers –

betreffende preventie van HIV- en soa-besmetting bij jongeren

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De meest recente cijfers tonen aan dat het condoomgebruik bij jongeren daalt en dat het aantal mensen dat besmet wordt met seksueel overdraagbare aandoeningen (soa) stijgt.

Cijfers van de Vlaamse gezondheidsinspectie tonen aan dat het aantal besmettingen met syfilis tussen 1996 en 2002 steeg van 14 naar 255 per jaar, het aantal gonorroe-besmettingen van 34 naar 231 per jaar. Ook het aantal nieuwe HIV-besmettingen is spectaculair gestegen, het alarmpeil van 1992 (976 nieuwe besmettingen) is opnieuw bereikt. Het aantal chlamydia-gevallen vertoont ook een stijgende trend.

Daarnaast daalt het condoomgebruik in ons land. Volgens de Annual Review van Durex daalde de verkoop van condooms tussen september 2001 – augustus 2002 en de periode september 2002 – augustus 2003 met 6 % (bron : IMS Health Belgium) Volgens Sensoa, de Vlaamse organisatie die informeert over seksualiteit en soa, is de kans reëel dat de daling zich doorzet.

De angst voor besmetting neemt af. Specialisten terzake wijzen op condoommoeheid. Aids wordt door seksueel actieve personen hoe langer hoe meer beschouwd als een behandelbare en geneeslijke ziekte, wat uiteraard niet zo is.

Ondanks het feit dat relationele seksuele voorlichting opgenomen is in de leerprogramma's van het onderwijs, toont onderzoek aan dat opleiding op dat vlak vooral afhangt van de motivatie en de kennis van de leerkracht. Treffen jongeren per ongeluk een school of een leerkracht die onvoldoende vertrouwd is met het concept 'relationele seksuele voorlichting', dan wordt er over seksualiteit en omgaan met gevoelens gewoon niet gesproken.

Er is echter meer. Dr. Winnie Gebhardt, gezondheidspsychologe aan de Universiteit van Leiden, voerde een onderzoek naar motieven voor seks en condoomgebruik bij jongeren uit en publiceerde de resultaten ervan in "The Journal of Adolescent Health", volume 33, september 2003, onder de titel "Need for intimacy in relationships and motives for sex of adolescent condom use".

Uit het onderzoek blijkt in de eerste plaats dat jongeren nog altijd onveilig vrijen. Bij losse contacten vrijt 52 % onveilig. Uit het onderzoek, dat bij 470 jongeren tussen 15 en 23 jaar werd uitgevoerd, blijkt verder dat meisjes vaker zonder condoom vrijen dan jongens. In vaste relaties is het verschil zelfs enorm groot : 85 % van de meisjes vrijt zonder condoom tegenover 58 % van de jongens.

Voor het fenomeen geeft de onderzoekster een aantal mogelijke verklaringen waaronder de eerste van belang is om ons preventiebeleid verder te kunnen oriënteren en in de praktijk te brengen. Voor meisjes is het doel van seks vaker het "uitdrukken van de liefde voor een ander" en "de ander een plezier doen". In die context speelt de seksuele geschiedenis van de partner veel minder een rol bij het kiezen voor het gebruik van een condoom. Er is dus duidelijk een verband tussen waarom jongeren seks hebben en hoe (veilig of onveilig) en hoeveel seks ze hebben.

Daarnaast zijn jongens zich meer bewust van de tijdelijkheid van hun relaties en beschermen ze zich daardoor beter. Jongens hebben meer dan meisjes losse seksuele contacten en gaan daardoor voor een stuk rationeler om met condoomgebruik.

Voorts is het zo dat meisjes minder kunnen kiezen of er veilig gevrijd wordt of niet. Het gebeurt wel eens dat jongens weigeren met condoom te vrijen, het omgekeerde gebeurt zelden of nooit.

Naast de relationele benadering van het onderzoek en het duidelijke verband dat wordt gelegd tussen het motief voor het vrijen en het gebruik van een condoom, is nog een andere vaststelling belangrijk. Wanneer aan jongeren gevraagd wordt waarom ze bij losse contacten onveilig vrijden, dan wordt als eerste reden de onbeschikbaarheid van condooms genoemd (43 %). 37 % zegt onder invloed te zijn, terwijl 21 % er niet aan gedacht heeft.

Deze twee vaststellingen dwingen ons tot een tweesporenbeleid. Enerzijds moet het concept 'relationele seksuele voorlichting (RSV)' verder uitgediept en uitgewerkt worden en moet het dringend in de praktijk gebracht worden. Anderzijds moet verder gewerkt worden aan de promotie van en het beschikbaar stellen van condooms als preventiemiddel tegen soa, HIV-besmetting en ongewenste zwangerschap.

Daarom vragen wij aan de Vlaamse regering en specifiek aan de minister van gezondheid dringend werk te maken van een adequaat beleid op vlak van Aids-preventie en promotie van het condoom.

Wij stellen voor om drie sporen te volgen :

We vragen aan de Vlaamse regering, om Sensoa de opdracht te geven het concept van relationele seksuele voorlichting (RSV), zoals het nu uitgewerkt is als manier om bij jongeren aan preventie en voorlichting te doen, wetenschappelijk verder uit te diepen. We vragen om, naar analogie van het onderzoek van Dr. Gebhardt, in Vlaanderen eenzelfde onderzoek op te starten om verder een wetenschappelijke basis te leggen zodat de bestaande theoretische modellen verfijnd kunnen worden.

Op het werkveld zelf moet de Vlaamse regering een tweesporenbeleid ontwikkelen. Enerzijds moet er gewerkt worden aan de promotie van en de beschikbaarheid van het condoom op plaatsen waar jongeren samenkomen. De haalbaarheid van een idee als condoombokalen in cafés en dancings moet onderzocht worden, op zijn haalbaarheid getoetst en indien het resultaat daarvan positief is, ingevoerd worden. Op die manier verhoog je op een speelse manier de beschikbaarheid, zonder dat de kostprijs voor de gebruiker of de Vlaamse overheid groot is. Bovendien haal je het condoom uit de klinische sfeer waarin het nu zit.

Anderzijds wordt het tijd dat het concept 'relationele seksuele voorlichting (RSV)' ook in de praktijk omgezet wordt. Jongeren moeten op een goede en veilige manier leren omgaan met relaties en seksualiteit, in de meest brede betekenis van het woord. RSV moet op een geloofwaardige en continue manier vertaald worden voor jongeren, via het onderwijs, via de jeugdbeweging en via activiteiten in hun vrije tijd. We stellen vast dat die competentie op het werkveld momenteel ontbreekt. Daarnaast komen leerkrachten die de RSV moeten overbrengen dikwijls ongeloofwaardig over. Daarom stellen we voor om jongeren (studenten) zelf op te leiden tot "jongerengezondheidswerkers". Zij kunnen op basis van het theoretische concept van RSV de broodnodige preventie in de praktijk brengen. Wij vragen dan ook aan de Vlaamse regering de nodige middelen ter beschikking te stellen aan die organisaties de op het werkveld de nodige competenties opgebouwd hebben.

Carlo DAELMAN

Jan ROEGIERS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op het decreet van [...] betreffende het preventieve gezondheidsbeleid ;

– gelet op het dalende condoomgebruik en het stijgend aantal besmettingen met soa en HIV ;

– gelet op de resultaten van wetenschappelijk onderzoek waarin gewezen wordt op onveilig vrijgedrag bij jongeren en de redenen voor dat onveilige vrijgedrag ;

– gelet op het belang van het concept van relationele seksuele voorlichting (RSV) en de huidige gebrekkige invulling ervan ;

– vraagt de Vlaamse regering :

1° het concept 'relationele seksuele voorlichting' verder te verfijnen en te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek, vergelijkbaar met het onderzoek dat onlangs in Nederland uitgevoerd werd ;

2° instrumenten te ontwikkelen om de beschikbaarheid en de aantrekkelijkheid van het condoom als voorbehoedsmiddel en als beschermingsmiddel tegen HIV en seksueel overdraagbare aandoeningen te verhogen op plaatsen en tijdens evenementen waar veel jongeren aanwezig zijn ;

3° werk te maken van de omzetting van het theoretische concept 'relationele seksuele voorlichting' in de praktijk, door middelen beschikbaar te stellen om jongerengezondheidswerkers op te leiden, die ingezet kunnen worden in het onderwijs en het jeugdwerk.

Carlo DAELMAN

Jan ROEGIERS